

Opis Przedmiotu Zamówienia

1. Przedmiot zamówienia

Przeprowadzenie badania przyczyn ubóstwa w województwie mazowieckim na podstawie przygotowanego raportu metodologicznego wraz z opracowaniem Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu w województwie mazowieckim na lata 2023–2026.

2. Kontekst zamówienia

Jednym z najważniejszych wyzwań współczesnego świata jest walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zapewnienie ludności godnych warunków życia. Problemy te stały się przedmiotem zarówno dysputy publicznej, jak i analiz empirycznych. Spośród wielu dokumentów strategicznych, gdzie wskazuje się je jako kluczowe kwestie do rozwiązania, jako jeden z ważniejszych należy wymienić Agendę na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030. W dokumencie tym wskazano 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, które skupiają się na zapewnieniu godnego życia mieszkańcom całego świata. Spośród postawionych celów, na pierwszym miejscu wskazano walkę z ubóstwem we wszystkich jego formach na świecie, co uzmysławia fakt, że tak ważnym problemem poszczególne instytucje muszą się zmierzyć. O ważności problemu świadczy również fakt, że także pozostałe cele skupiają się wokół zagadnień związanych z dobrobytem i inkluzją społeczną.

Problematyka ubóstwa i wykluczenia społecznego od lat jest kluczową kwestią poruszaną zarówno w publikacjach naukowych, jak i dokumentach wspólnotowych, rządowych czy też samorządowych. Wprowadzony w Polsce w 2016 roku Program Rodzina 500 plus w pewnym stopniu zmniejszył zasięg ubóstwa, jednak nie rozwiązał problemu, nadal znaczne grupy społeczne nie mogą zrealizować potrzeb na chociażby minimalnym poziomie. W związku z tym niezbędne są pogłębione badania naukowe nad problematyką ubóstwa i wykluczenia społecznego, a nadal nierozwiązana kwestia realizacji potrzeb na oczekiwanym poziomie wśród wielu grup społeczno-ekonomicznych skłania do dalszych pogłębionych analiz. W dotychczasowych rozważaniach za główne grupy narażone na ubóstwo uznawano bezrobotnych, niepełnosprawnych, słabo wykształconych, ludzi starszych, dzieci, kobiety, migrantów czy też ludność wiejską. Zmiany zachodzące w ostatnich latach na rynku pracy spowodowały, że pojawiły się kolejne grupy zagrożone ubóstwem – biedni pracujący, a wśród nich osoby pracujące w formach elastycznych, w niepełnym wymiarze czasowym czy też pracujący za najniższe wynagrodzenie.

W 2019 roku w województwie mazowieckim poniżej granicy ubóstwa skrajnego żyło 3,7% mieszkańców, 10,2% poniżej relatywnej granicy ubóstwa, zaś 6,9% poniżej ustawowej granicy ubóstwa. Jednocześnie w 2019 roku spośród 107 tys. rodzin pobierających świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych, 52 687 pobierało je z powodu ubóstwa, które było najczęstszą przesłanką przyznawania świadczeń. Spośród wszystkich rodzin pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa, 21 578 zamieszkiwało obszary wiejskie. Wśród wskazanych rodzin świadczeniem było objętych 111 045 osób.

W 2020 roku świadczeniem przyznany w ramach zadań zleconych i zadań własnych było objętych 205 785 osób, które zamieszkiwały w 101 165 rodzinach. Spośród wszystkich rodzin objętych świadczeniami, 37,1% zamieszkiwało obszary wiejskie (37 530). W porównaniu z 2016 rokiem liczba rodzin objętych świadczeniem spadła o 21,6%, a liczba osób w rodzinach objętych świadczeniem o 34,1%.

W 2020 roku najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba. Niemal połowa świadczeń była przydzielana z tego tytułu. To pierwszy raz od lat, kiedy to ubóstwo nie było najczęstszym powodem przyznania pomocy. Jednak, mimo że ubóstwo znalazło się na drugim miejscu wśród powodów przyznawania świadczeń, to objętych nim było 97 950 osób, co stanowiło ponad 17 800 osób więcej niż w ramach świadczeń z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Istotną przyczyną przyznawania świadczeń było także bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy też potrzeba ochrony macierzyństwa.

Odsetek liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od gminy. W 148 gminach nie przekracza on 47% wśród ogółu powodów przyznawania pomocy społecznej, zaś w 77 gminach przekracza on 64% wśród przesłanek udzielenia pomocy. Warto podkreślić, że od 1 stycznia 2022 roku kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej dla osoby samotnej będzie wynosiło 776 zł (dotychczas była to kwota 701 zł), a dla osoby w rodzinie wzrośnie do 600 zł (z dotychczasowej kwoty 528 zł).

Spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną, ponad połowa to gospodarstwa domowe jednoosobowe. Na wsi, chociaż nadal jednoosobowe gospodarstwa domowe są najczęściej objęte pomocą społeczną, odsetek ten jest niższy o ponad 12 punktów procentowych. Wśród rodzin wspieranych przez pomoc społeczną 35,2% posiada 1 dziecko, a 34,7% dwójkę dzieci, na wsi udział ten wynosi odpowiednio 27,3 i 35,9%. Warto zaznaczyć, że wśród rodzin, które uzyskują wsparcie 12 689 to rodziny niepełne, co stanowi nieco ponad 9% wszystkich wspieranych rodzin. Ponad połowa rodzin niepełnych objętych wsparciem posiada więcej niż jedno dziecko.

3. Zakres przedmiotowy zamówienia

Wykonanie przedmiotu zamówienia będzie polegało na opracowaniu dwóch dokumentów:

1. Diagnozy ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie mazowieckim (dalej: Diagnoza), która zostanie przeprowadzona z zastosowaniem ilościowych i jakościowych metod badawczych przy wykorzystaniu danych pierwotnych i wtórnych. Badanie zostanie przeprowadzone na podstawie załączonego raportu metodologicznego (załącznik nr 1 do OPZ).

Zamawiający dopuszcza, ze względu na sytuację epidemiologiczną, by 50% ankiet było przeprowadzonych inną metodą niż PAPI (np. CATI).

Przed przystąpieniem do badań, Wykonawca zaproponuje aktualizację narzędzi badawczych, tak aby uwzględnić również pytania dotyczące aktualnej sytuacji migracyjnej, wynikającej z działań wojennych prowadzonych na terytorium Ukrainy, a także jej konsekwencji dla sytuacji osób ubogich w województwie mazowieckim.

2. Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu dla województwa mazowieckiego na lata 2023–2026 (dalej: Program), przygotowanego na podstawie wniosków i rekomendacji z przeprowadzonej Diagnozy, zawierającego m.in.:

- 1) diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie mazowieckim;
- 2) opis priorytetów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na Mazowszu;
- 3) określenie celów głównych Programu oraz rozpisanie ich na cele szczegółowe i zadania;
- 4) opracowanie części diagnostyczno-wskaźnikowej;
- 5) propozycję systemu wdrażania założeń Programu i jego monitoringu;

Program powinien mieć przystępną, przejrzystą formę. Powinna dominować w nim infografika, wykresy, zdjęcia. Zamawiający wymaga aby wykonawca złożył wraz z ofertą konspekt Programu, który będzie zawierać propozycję rozdziałów wraz z krótkim opisem ich zawartości.

4. Termin realizacji zamówienia

Pierwsza część zamówienia, tj. przeprowadzenie badania i przygotowanie Diagnozy, powinna zostać wykonana do dnia 15 września 2022 r. Druga część zamówienia, tj. przygotowanie nowego Programu, powinna zostać wykonana do dnia 30 listopada 2022 r.

5. Wymagania techniczne dla dokumentów

Opracowany materiał należy dostarczyć do Zamawiającego w formie elektronicznej mailowo oraz na nośniku danych (np. pendrive) w formacie umożliwiającym publikowanie na stronach internetowych i w wersji papierowej (format A4). Diagnoza i Program powinny być napisane czcionką Calibri o rozmiarze 12, interlinia 1,15 z wyrównaniem do lewego marginesu. Mając na uwadze przepisy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, opracowanie musi spełniać standardy dostępności, w szczególności:

- a) prosty język, unika się żargonów, skrótów i związków frazeologicznych
- b) zdania krótkie, jeśli jest to możliwe;

- c) jeśli używane są skróty branżowe (na przykład EEN, PO WER, UP), to przy pierwszym ich użyciu w dokumencie wskazuje się w nawiasie ich rozwinięcie;
- d) w zdaniach stosuje się stronę czynną zamiast biernej
- e) podaje się przykłady, wyjaśnia się trudne słowa;
- f) zdjęcia, grafiki, wykresy powinny mieć opis alternatywny, chyba że pełnią wyłącznie funkcję dekoracyjną;
- g) współczynnik kontrastu między tekstem a tłem przynajmniej 4,5:1;
- h) czcionka bezszeryfowa;
- i) tekst dzielony na akapity (w jednym akapicie jedna myśl lub koncept).

Materiał musi być sporządzony poprawnie pod względem stylistycznym i ortograficznym oraz być opatrzony zestawem logo, tj. logo Zleceniodawcy (logo Marki Mazowsze) i logo Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej. Wytyczne do stosowania herbu Województwa Mazowieckiego oraz logo Marki Mazowsze, dostępne są na stronie internetowej www.mazovia.pl w zakładce Marka Mazowsze, a do stosowania logo Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej – na stronie www.mcps.com.pl w zakładce „Dla mediów”, w podzakładce „Marka MCPS”. Zamawiający zaleca aby dokument Programu nie przekraczał 90 stron.

Załączniki do OPZ:

Załącznik nr 1: Raport metodologiczny do przeprowadzenia diagnozy i opracowania Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu w województwie mazowieckim